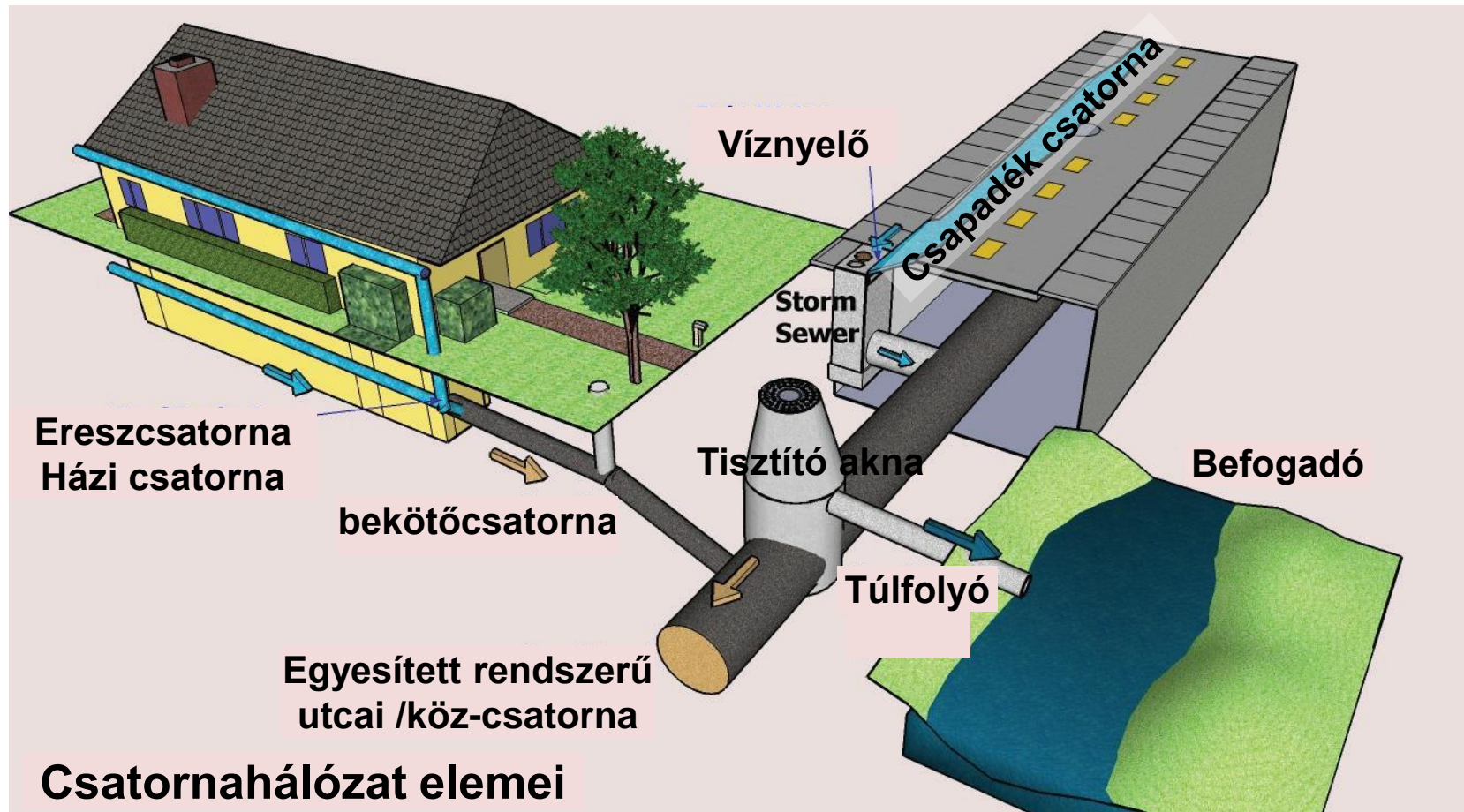

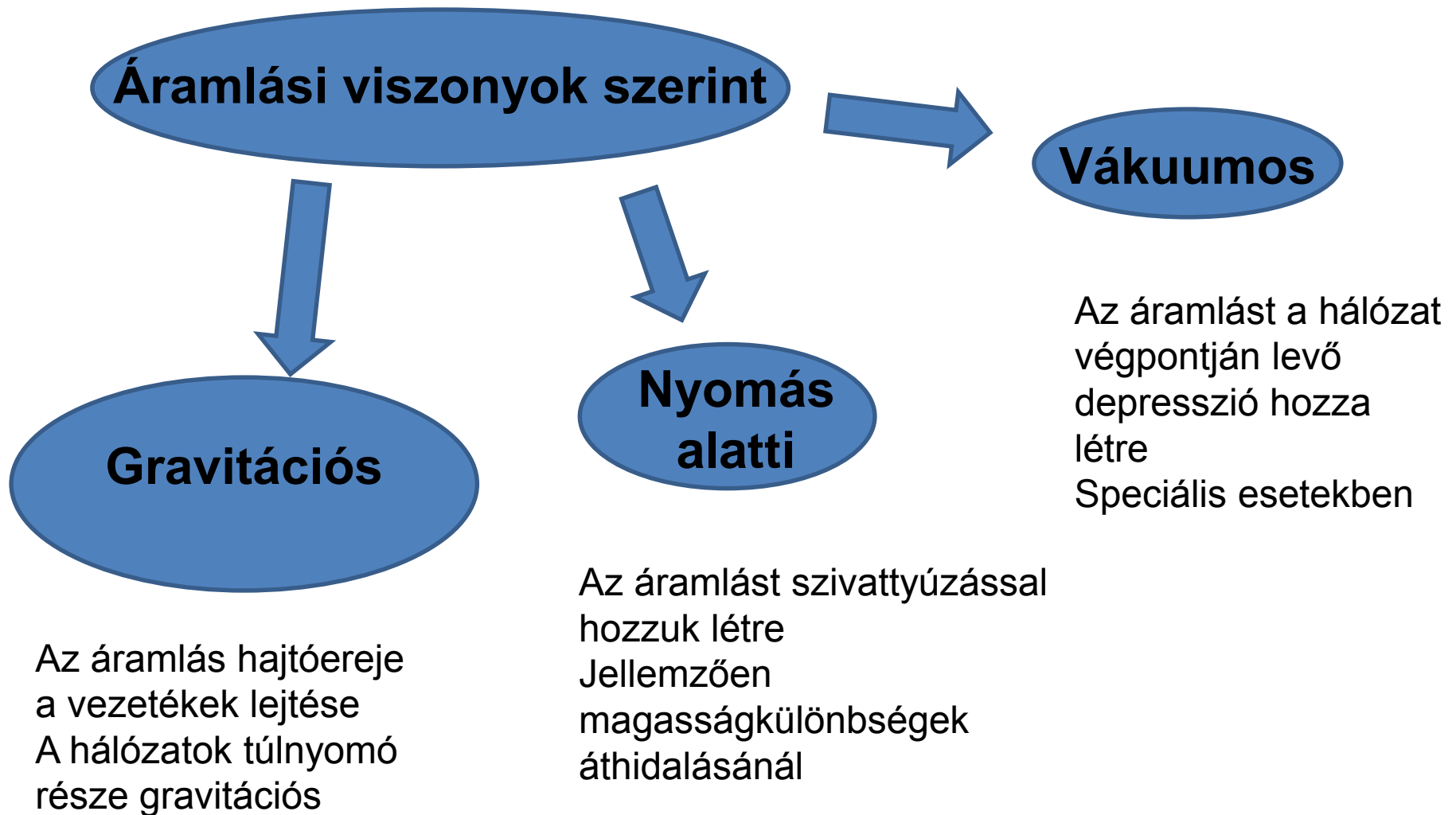

Vízvezető hálózatok modellezése

Vízvezető hálózatok, alapfogalmak

Csoportosítások

Csoportosítások

Elvezetett víz szerint

```
graph TD; A([Elvezetett víz szerint]) --> B([Egyesített rendszer]); A --> C([Elválasztott rendszer]);
```

Egyesített rendszer

Szennyvíz és csapadékvíz
közös vezetéken kerül
elvezetésre

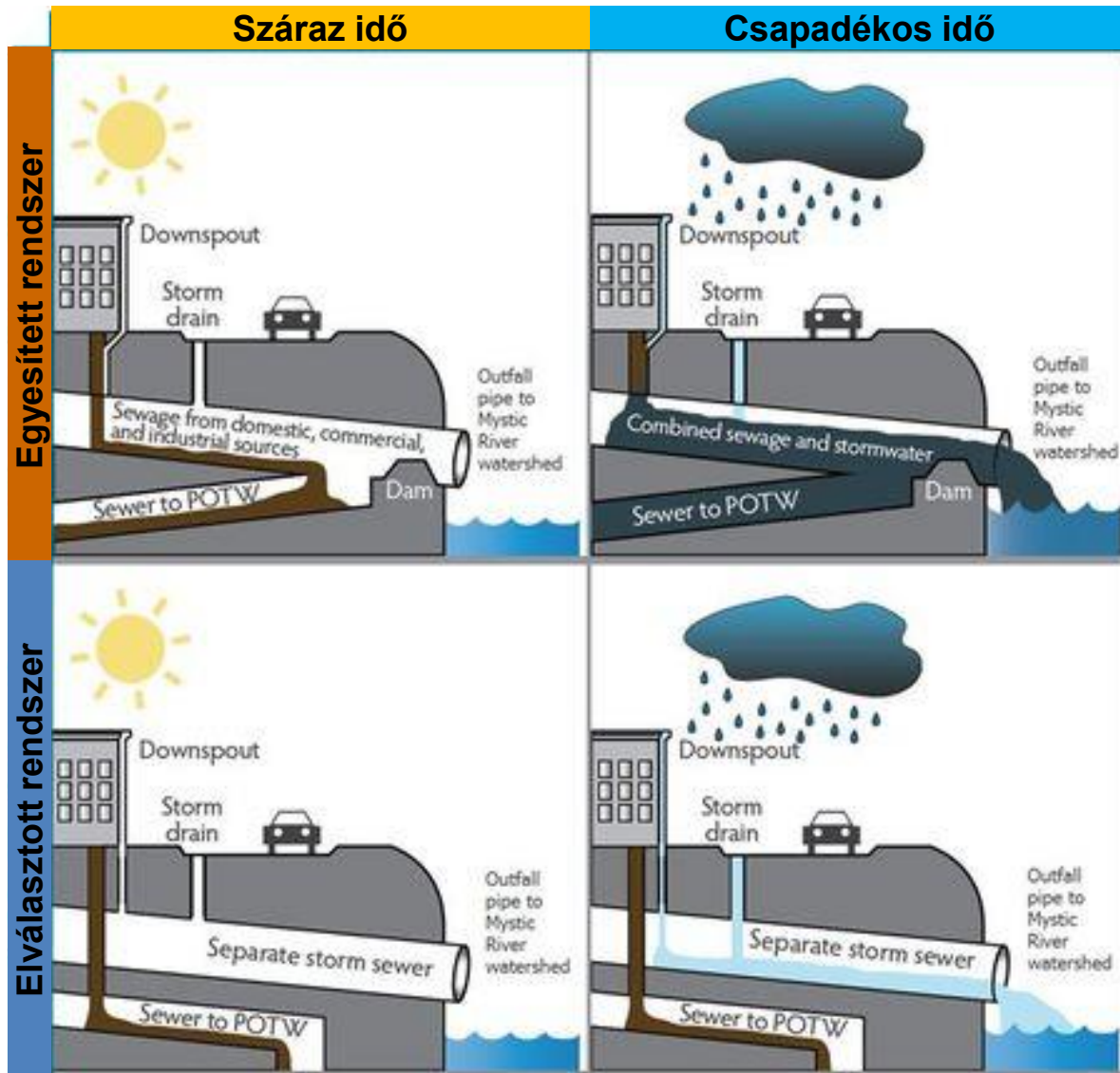
Európai nagyvárosok jelentős
részére jellemző

Elválasztott rendszer

Szennyvíz és csapadékvíz
külön vezetéken kerül
elvezetésre

Bizonyos rendszerméret felett
Újabb építésű területeken

Egyesítet és elválasztott rendszer

Összehasonlítás

	Egyesített rendszer	Elválasztott rendszer
Előnyök	<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerűbb • Olcsóbb • Kisebb helyigény • Öntisztulás	<ul style="list-style-type: none"> • Csapadékvíz közvetlenül a befogadóba kerül • SZVT terhelése egyenletesebb • Utcai szenny a befogadóba
Hátrányok	<ul style="list-style-type: none"> • Keverékvíz • Ingadozó terhelés	<ul style="list-style-type: none"> • Drágább telepítés • Mindenképp 2 kell • Szennyvíz nagyobb lejtéssel • Több átemelő

Összehasonlítás

	Egyesített rendszer	Elválasztott rendszer
Előnyök	<ul style="list-style-type: none"> • Egyszerűbb • Olcsóbb • Kisebb helyigény • Öntisztulás	<ul style="list-style-type: none"> • Csapadékvíz közvetlenül a befogadóba kerül • SZVT terhelése egyenletesebb
Hátrányok	<ul style="list-style-type: none"> • Keverékvíz • Ingadozó terhelés	<ul style="list-style-type: none"> • Drágább telepítés • Mindenből 2 kell • Szennyvíz nagyobb lejtéssel • Több átemelő

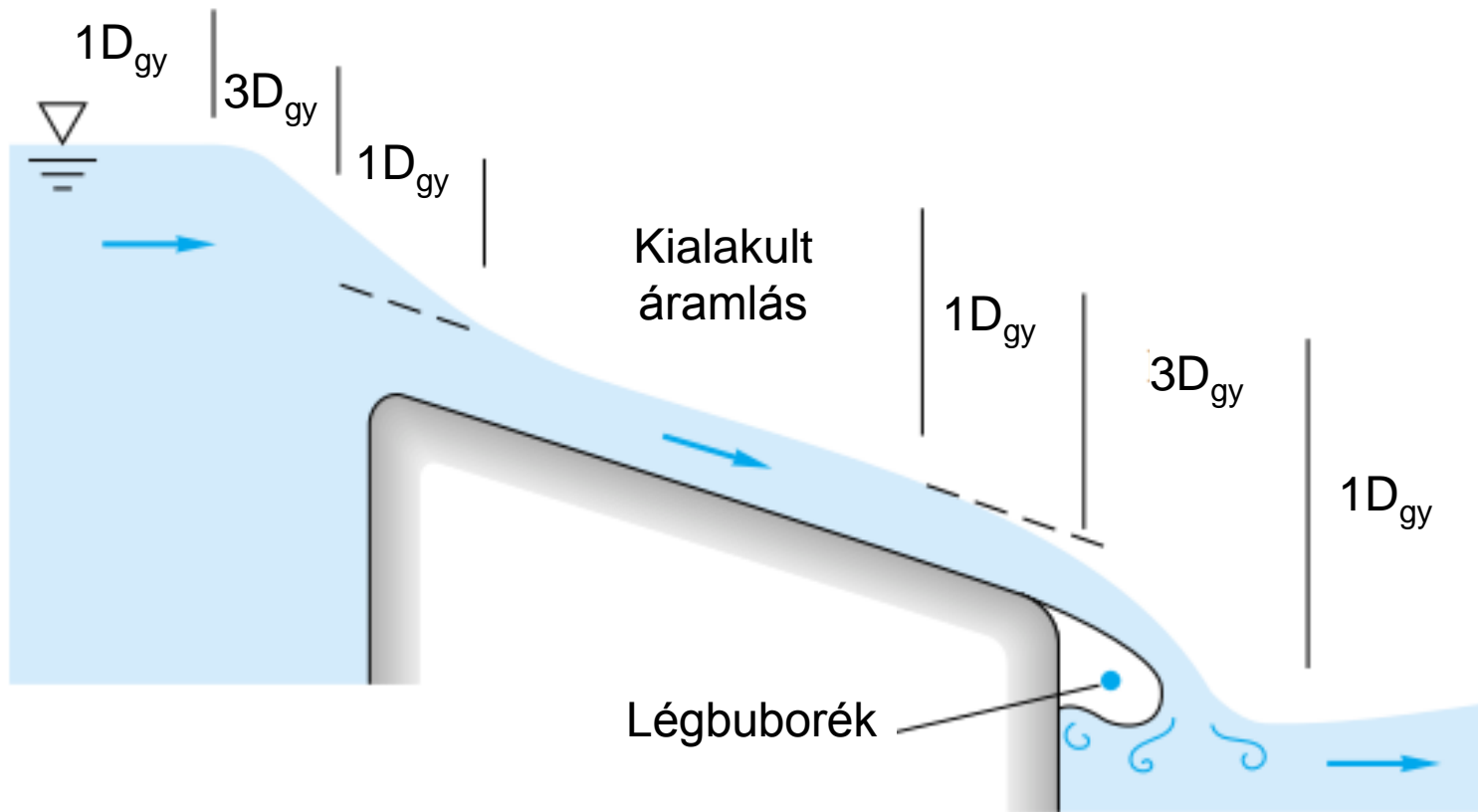
Mai téma

Bemutatásra kerülő esetek

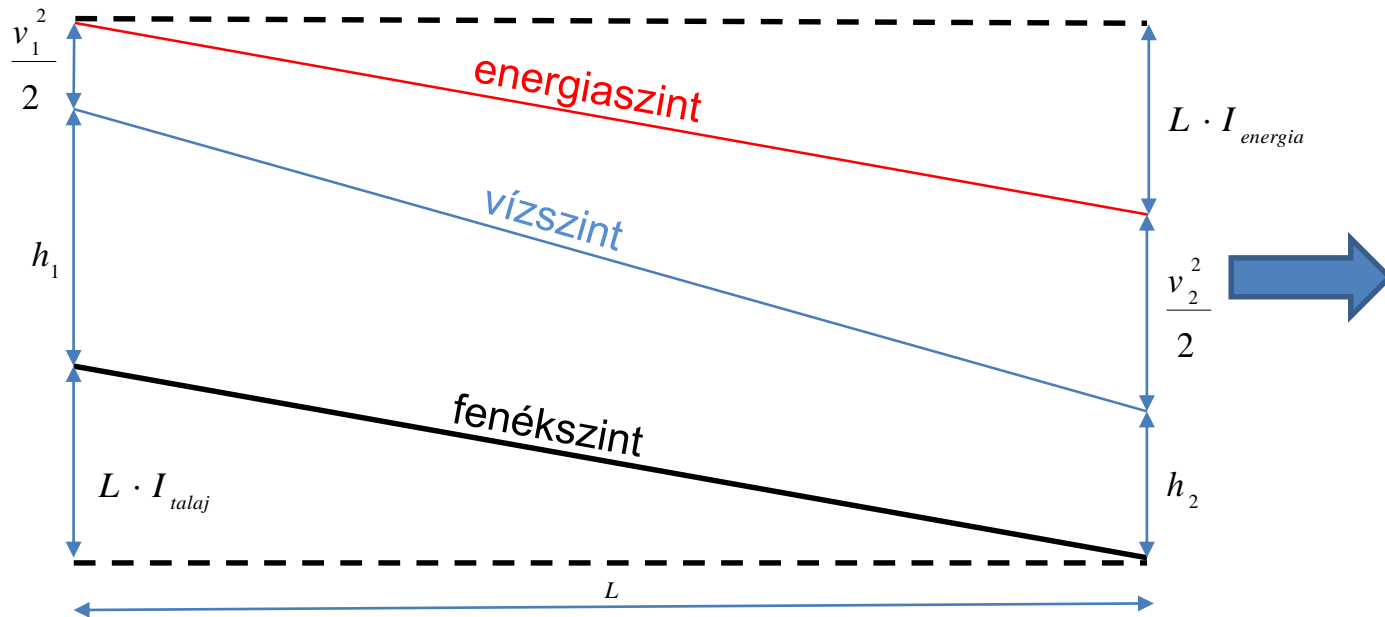
- Egyesített rendszer vagy
- Csapadékvíz-elvezető rendszer
- Gravitációs hálózat
- Dinamikus terhelés
- Szárazidei terhelés

Hidraulikai alapok

Hidraulikai alapok

Stacionárius,
egyensúlyi
(kialakult)
áramlás esetén

$$h_1 = h_2$$

$$v_1 = v_2$$

$$I_{talaj} = I_{energia}$$

$$h_1 + \frac{v_1^2}{2} + L \cdot I_{talaj} = h_2 + \frac{v_2^2}{2} + L \cdot I_{energia}$$

Hidraulikai veszteség

$$\left(\Delta p_{cs\delta} = \lambda \cdot \frac{L}{D} \cdot \rho \cdot \frac{v^2}{2} \right)$$

$$I_{energia} = \frac{h_{veszt}}{L} = \lambda \cdot \frac{1}{D} \cdot \frac{v^2}{2 \cdot g} = I_{talaj}$$

Csősúrlódási tényező

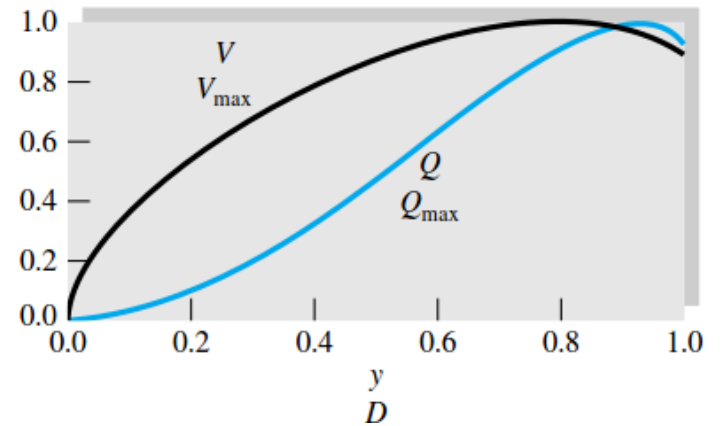
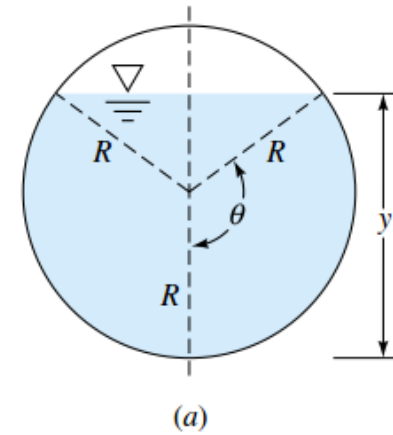
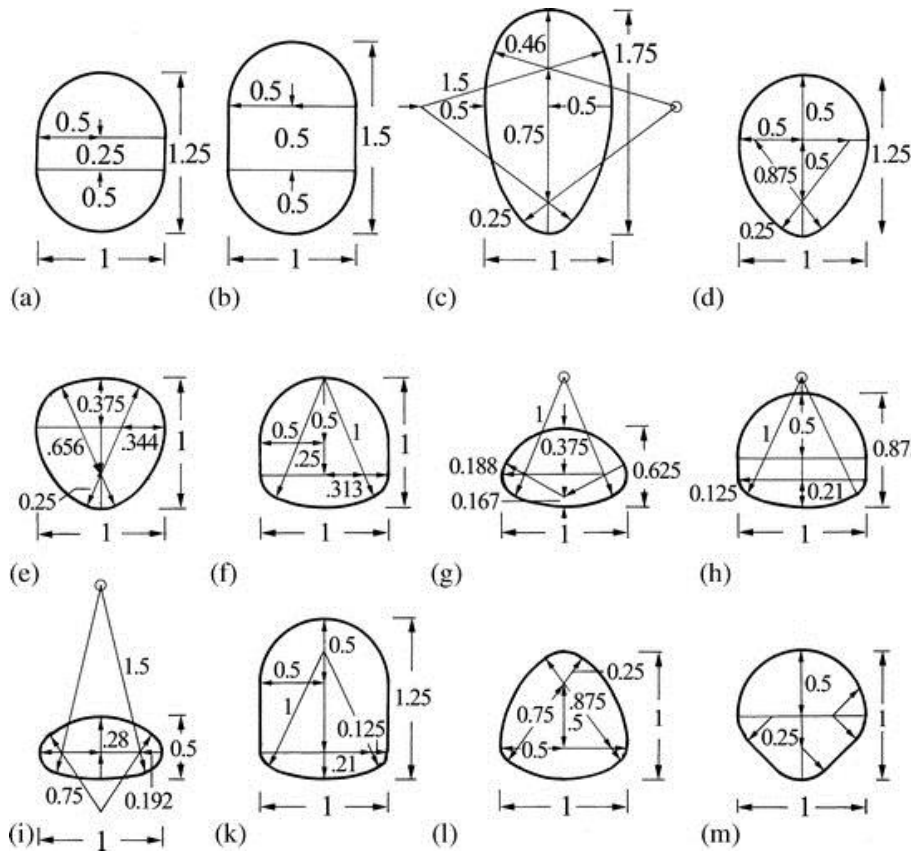
$$\lambda = \left[-2 \cdot \lg \left(\frac{2,5}{\text{Re} \cdot \sqrt{\lambda}} + \frac{k}{3,71 \cdot D} \right) \right]^{-2}$$

Prandtl-Karmán-Colebrook formula

$$\lambda = \frac{8 \cdot g \cdot n^2}{\left(\frac{D}{4} \right)^{\frac{1}{3}}}$$

Manning formula

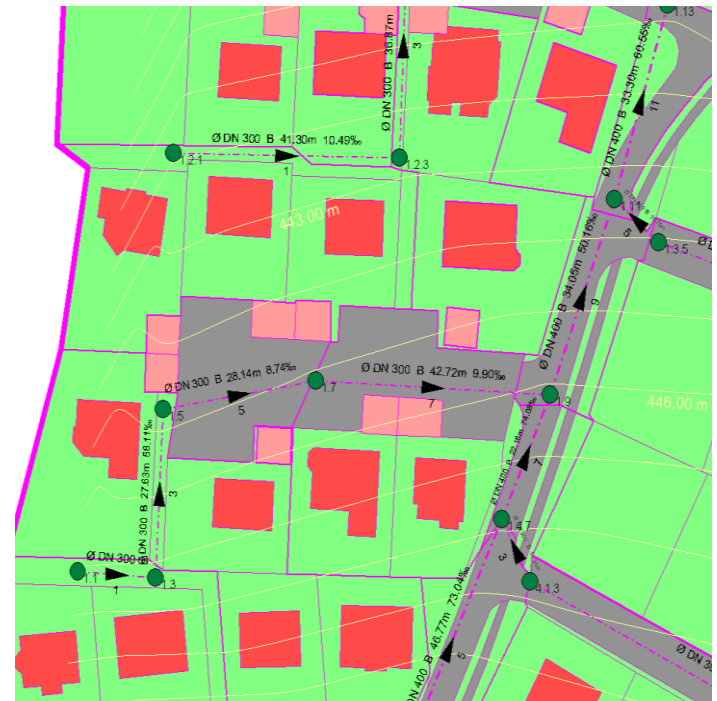
Szelvényalakok

Modellezés alapvető építőelemei

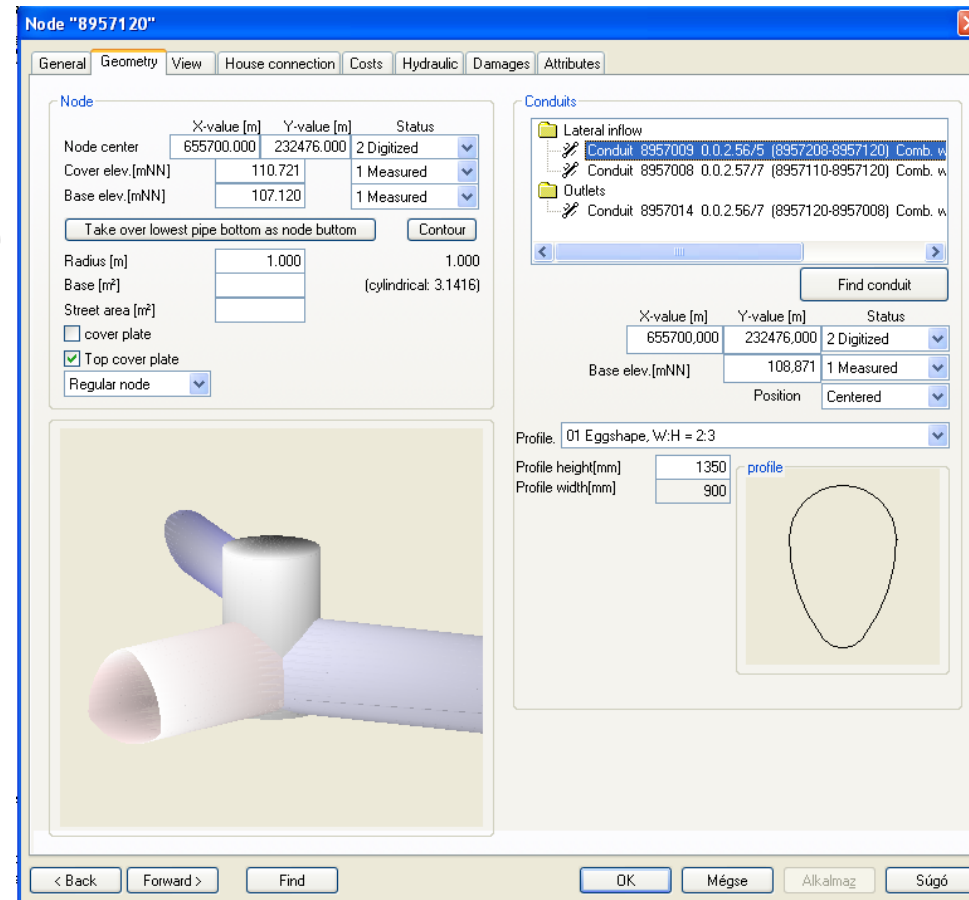
Rendszerelemek

- Aknák (0D)
  - műtárgyak, töréspontok, csomópontok
- Aknaközök (1D)
  - csatornaszakasz, árok
- Részvízgyűjtő területek (2D)
  - utcaszakaszok, háztetők, mezők

Akna legfontosabb tulajdonságai

- Koordináták (EOV)
- Fedlapszint (mBf)
- Folyásfenékszint (mBf)
- Átmérő (m)

Aknaközök legfontosabb tulajdonságai

- Név (egyedi)
- Felvízi akna
- Alvízi akna
- Felvízi csatlakozó magasság (mBf)
- Alvízi csatlakozó magasság (mBf)
- Szelvényalak/méret

Section 8917362 1.17.17.7/1 (8917362-8917364) Comb. water, Street "20.ker Nagy György Is"

General | Geometry | Conduit data | View | Connection pipes | Inflows (μ/s) | Hydraulic | Attributes | Popuinfo_Standard

connection point		X-value [m]	Y-value [m]	Status	Position	Toggle conn. point fix slope
Upstream node	654046.970	232363.930				
Base elev. [mNN]		111.630		Centered		↔
Take over node coordinates						
Take over node bottom elevation						
Downstream node	654064.920	232379.860				
Base elev. [mNN]		111.340		Centered		↔
Take over node coordinates						
Take over node bottom elevation						

Nodes		X-value [m]	Y-value [m]	
	654046.970	232363.930		Find
Cover elev. [mNN]		113.130		Height
Base elev. [mNN]		111.630		1.500
	654064.920	232379.860		Find
Cover elev. [mNN]		114.000		Height
Base elev. [mNN]		111.340		2.660

Length is

As in project settings

Length calculat. [m]

Length inserted [m]

Calculated

23.999

Status

0 No entry

Slope [%]

12.084

pipe length [m]

24.001

Section length [m]

23.999

Average depth [m]

2.080

Station	Rechtswert	Hochwert	Höhe

Section view 3D

Aug20_szaraz_2005_05_08

Water level

Energie

< Back Forward > Find Upstream node Downstream node OK Mégse Sűgő

Részvízgyűjtők legfontosabb tulajdonságai

- Egyedi név
- Hozzárendelt aknaköz
- Vízhatlanság (%)
- Lejtés (%)
- Lakósűrűség (fő/ha)

The screenshot shows the 'Partial catchment area "00321"' dialog box with the following sections and values:

- General** (selected tab):
  - Assigned conduit:** Channel number: 0.0.1.76, Section number: 5, Upstream node: 8957136, Downstream: 8957138
  - Name/number:** 00321
  - Calculated area [ha]:** 2.9644
  - Imported area [ha]:** (empty)
  - Area be:** As in project settings
  - Connected Drainage system:** Comb. water
- Documents:** (empty list with 'Displays...', 'New...', and 'Delete' buttons)
- Rainflow:**
  - Ratio of impervious areas to whole area [%]: (empty)
  - Average slope: 2 Hilly (up to 4%), Group: 1.098
  - Calculated flowlength [m]: 58.544
  - Flowlength impervious areas LB[m]: 5.854
  - Flowlength pervious areas LD[m]: (empty)
  - Distribution of pervious areas [%]: 10.000
  - Flowlength factor [%] (without coord.): (empty)
- Dry weather flow:**
  - Population: 44.466068, Population[1/ha]: 15.000
  - Flowspond of industrial wastewater [l/(s.ha)]: 1.00000
  - Flowspond of foreign water [l/(s.ha)]: No entry
  - Constant wastew. inflow [l/s]: 3 domestic wastewater
- Labelling:**
  - X-value [m]: 0.000, Y-value [m]: 0.000, Mouse position: (empty)
  - at cent. of gravity+

Buttons at the bottom: Find, OK, Mégse, Alkalmaz, Súgó

Rendszer felépítése

1. Csatorna nyomvonal előállítás

- Digitalizálás
- Adatbázis importálása
- Vektoros rajz (dxf, dwg) importálása

2. Szint adatok megadása

3. Szelvény adatok

4. Rész-vízgyűjtők létrehozása

- Digitalizálás
- Vektoros rajz (dxf, dwg) importálása
- ESRI file

Rendszer felépítése

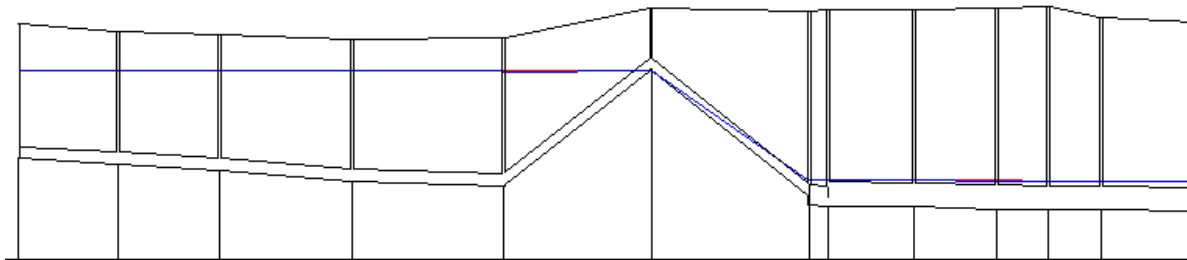
5. Rész-vízgyűjtők paraméterezése

- Lejtési adatok
- Felület vízzáró tulajdonsága
- Lakosság megadása

6. Rész-vízgyűjtők hozzárendelése

7. Adatok javítása

8. Kalibrálás és ellenőrzés

Terhelés

Szárazidei

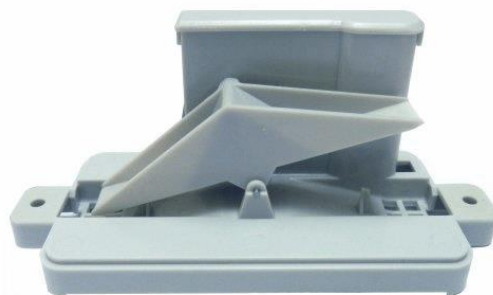
- Hálózati kapacitás
- Lefolyási idők
- Feltelés

Csapadék

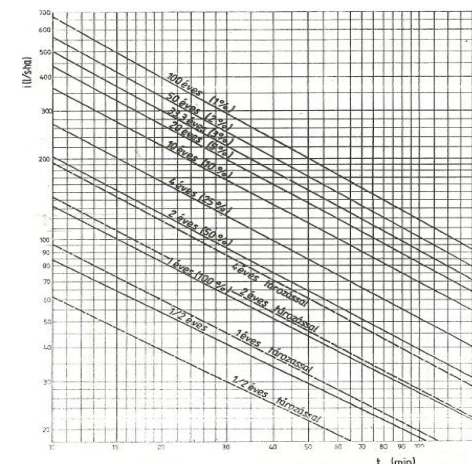
Mérés útján

Jellemzően a modell validálására/ kalibrálására

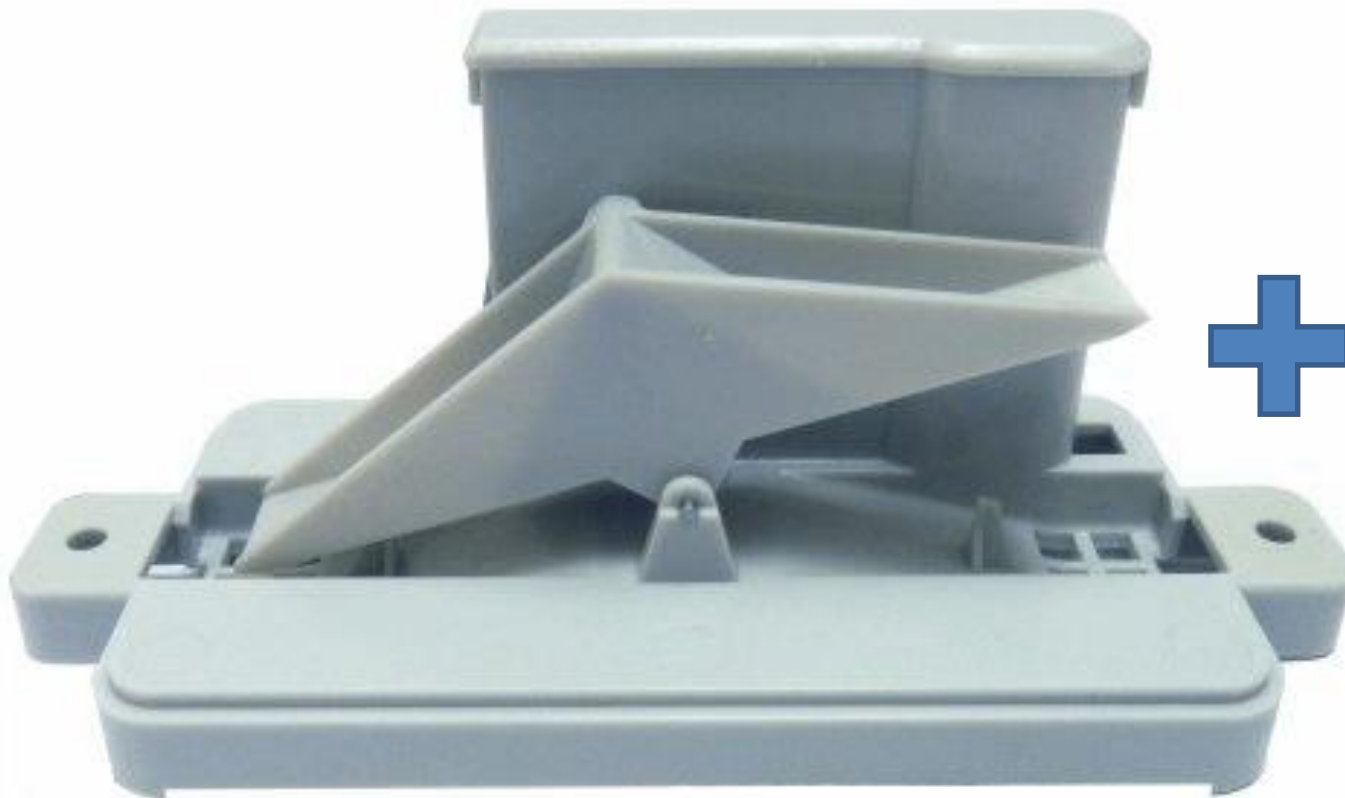

Szintetikus

Elvezető kapacitásának ellenőrzésére

Mért csapadékterhelés

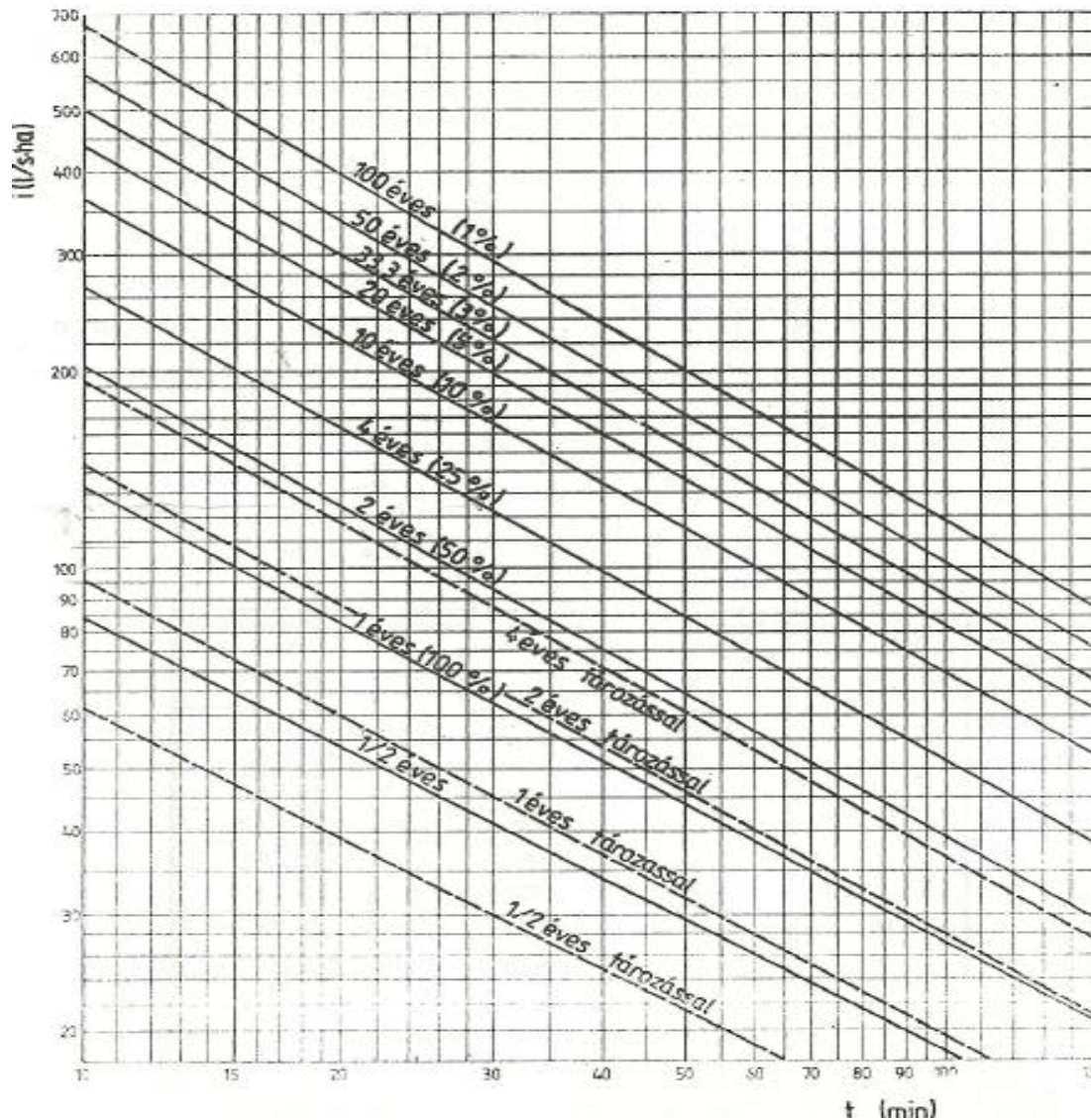

Térfogatáram
és vízszint
mérése a
hálózatban

 Validáció

Szintetikus csapadékok

Hálózat tervezése és ellenőrzése

Mire jó ez az egész?

- Rendszer, ami a valós rendszerrel azonos módon viselkedik
  - Magyarázatot adhat meg nem értett jelenségekre
  - A belső folyamatok ismerete
  - Lehetőség nyílik változtatások biztonságos kipróbálására
- Tervezés gyorsítása, áttekinthetőségének javítása
- Áttekintő térképek előállítás